

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 10 fillér.
Községek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 8 koronáért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhely az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések s előfizetési pénzek küldendők.

A bürokratizmus apasztása.

Budapest, 1900. május 6.

A mi korszakunkat papiros-korszaknak lehetne nevezni. Az a boldog emlékeztető III. Béla király, aki behozta az írásbeliséget a szóbeliség helyett, dehogy hitte volna akkor, hogy majdan évenként százezer holdakra terjedő papirlapokat és tengernyi tintát fognak elfogyasztani a magyar közigazgatás, közkormányzat terén. Dehogy hitte volna, hogy az ügyek elintézésének kerékkötője legyen a rendszer, a melyet behozott, hisz ő nevezetes ujtás gyanánt hozta be az írásbeliséget.

Minden emberi dolognak megölője lesz, ha valamely rendszert tulzásba viszünk. A tultengés a legjobb rendszert hasznavehetetlenné teszi. Így jártunk az írásbeliséggel, mely a törvénykezési eljárásban, hol az még merev formalizmussal is kapcsolatban volt, valóságos nyüge lett az igazságszolgáltatásnak. Nincs a világon jogász, aki nem becsülné többre a szóbeliséget és közvetlenséget az elzárkóztatásbeliségnél. Sőt a törvénykezés terén kedvet kapva, most már a közigazgatási eljárásban is a szóbeli tárgyalást kívánják behozni. A közigazgatási munka tulnyomó része az írásba foglalásra pazaroltatik. Az elintézés néhány szó, néhány perc lenne, míg ellenben a jegyzőkönyvbe vezetés már órákat vesz igénybe.

Nagyon jól tudjuk, hogy a jegyzőkönyvek a panaszok és a hatósági intézkedések megörökítésére szolgálnak. Mert hát „scripta manent.” Erre különösen nagy szükségünk van fontosabb ügyeknél. Az emberek feledékenyek, főként, ha ezer és ezer ügrről van szó. De még a feledékenységnél is többet árthat az emberi furfang, mely mindenütt kibuvót, mentességet keres. Ennek a törekvésnek még a legpontosabb törvényekkel sem lehet kellőképpen gátat vetni. A vallomásokat és nyilatkozatokat ezért szükséges jegyzőkönyvbe venni, nehogy azt később letagadhassák. A hivatalos közokiratok fontosságát mindenki elismeri. Józanul tagadni sem lehet. A telefonos, szóbeli közigazgatás még rosszabb lenne a bürokratikus közigazgatásnál, mivel az a legezifrább visszaélésekre szolgálna okul. Nem is a mostani jegyzőkönyvi rendszer eltörlését kívánjuk, hanem annak egyszerűsítését. A bürokratikus, irodai munkának apasztását sürgetjük, mert így a dolog érdemére több gondot lehetne fordítani. Ezért üdvözljük örömmel Széll Kálmán miniszterelnöknek, mint belügyminiszternek törekvését, ki a közigazgatási eljárás egyszerűsítését felvette a programjába, sőt ezt oly fontosnak

találja, hogy már a közigazgatás általános rendezése előtt munkába vette a bürokratizmus tulhajtásainak lenyirbálását. Legközelebb már részletes javaslattal fogunk találkozni, mely előbb a hozzáértő szakemberek ankétján fog keresztül menni.

Első kérdés lenne ezen ankét előtt, hogy mennyiben lehetne apasztani az írásbeliséget a közigazgatási eljárásban. Ez az apasztás vonatkoznék általánosságban úgy az ügyfelekre, mint magukra a hivatalokra. Az írásbeliség apasztására szolgálna továbbá a munkafelosztás a felek és a hivatalok között. Mert folyton annak a célnak kell szemünk előtt lebegni, miként a közigazgatási hatóságoknak minél több idejük maradjon arra, hogy az ügy érdemével foglalkozzanak és ne pazarolják idejüket a sok írka-firkára. Az írást részben végezzék az ügyfelek, amint az reájuk nézve előnyösebb. Így mindjárt az első beadvány, a kérvény, a panasz írásba foglalása a felek dolga lenne. Élő szóval előadott panaszok jegyzőkönyvbe foglalása sok időt rabol el. A kérvényre, a beadványra kellene aztán szóbeli tárgyalást elrendelni, hol az eljáró tisztviselő kérdései és a felek részéről azokra adott válaszok útján sokkal gyorsabban és jobban tisztába lehet hozni az ügyet és nyomban végzést lehet hozni.

A tényállást szóbeli tárgyalás után alig néhány perc alatt meg lehet állapítani. A tisztviselő maga is közreműködhetik az ügy tisztába hozatalánál. Utasíthatja, kitaníthatja a feleket, hogy hol szerezzék be a szükséges bizonyítványokat, adatokat, amelyekre szükségük van és így a felek a saját érdekükben közreműködhetnek, maguk eljárhatnak, hogy minél gyorsabban, minél alaposabban döntsék el a vitás ügy. Míg ellenben, ha a mostani hatósági megkeresés, az áttétel, jelentés, bizonyítvány, véleménykérés rendszerét követjük, egy-egy ügydarab irodáról irodára, hatóságról hatóságra vándorol évek hosszú során keresztül. Minden hatóságnál, minden hivatalnál külön-külön igtatják, külön szám alatt, külön irat-esomóban kezelik az ügydarabot, mely ekként száz- és száz kézen megy keresztül. Ez az irodai kezelés kilenczvenkilencz százalékat teszi ki a munkának, melyet most egyes ügyekre pazarolnak. Ezt a kezelést pedig szintén egyszerűsíteni lehetne, miként egyszerűsítettett a járásbiróságoknál.

A szóbeli tárgyalási rendszer behozatalával fokozni lehetne az eljáró tisztviselő felelősségét, ki felelőssé tétetné azért, ha az ügy tisztába hozatala hiányos és így végleges eldöntésre éretlen maradna.

Igy például a szóbeli tárgyalást a miniszteriumokban az ügyek fontossága szerint, melyet első sorban az illető osztályfőnök bírálna el, a fogalmazók és titkárok előtt kellene megtartani.

Izék felelősek lennének azért, hogy az ügy eldöntésénél minden lényeges szempont kellő világításba helyeztetett. Olyan inkvizitórius hatáskört kellene nekik adni, mint a minő van most a sommás eljárásban, hol a bíró addig nem dönt, míg a kérdés minden oldalát a felek előadásai alapján tisztába nem hozták.

Az ekként kifejtett tényállás kerülne aztán az osztálytanácsos elé, ki első sorban a tárgyalás helyességét és kimerítő voltát bírálná meg és aztán végzésileg eldöntené a felvetett kérdést. Könnyű belátni, hogy mennyire alaposabb volna ekként a ténykérdés megállapítása és erre mily könnyű lenne a törvényt alkalmazni. Míg most a fogalmazó az akták betüiből formál magasabb ítéletet és meghozza jó-rosszul az előadói tervezetet, gondolván, hogy majd kiigazítja a titkár, ezután az osztálytanácsos, majd a miniszteri tanácsos, az államtitkár és végül a miniszter. Sok esetben így fel és le kétszer-háromszor is megteszi egy-egy akta az utat. Mennyivel helyesebb lenne, ha az osztálytanácsosok önállóbb hatáskörrel lennének felruházva, persze a saját felelősségükre.

Mennyivel gyorsabb, de ezen felül alaposabb elintézésben részesülne egy-egy ügy, mint most a hosszú huza-vona mellett. Mikor az idő legnagyobb része mellékes kezelési dolgokra fecséreltetik el. Valóban többször a sok bába kezén elvész a gyermek. Gyorsaság, alaposaság együttvéve nem boszorkányság.

Egyik a másikat ki nem zárja. Nem zárja ki a mi általunk ajánlt rendszer mellett. Sőt inkább az eddig lassu, vontatott ügyek szoktak többnyire hibásak lenni. Igenis kívánjuk és követeljük mi is, hogy az ügyek minél szorgosabb gondozásban, az első hatóságok minél hatályosabb ellenőrzésben részesüljenek. A felületesség és könnyűvérőség büntetendő a hivatalokban. Demi a gyorsaságot nem a felületes átnézésben, hebe-hurgya, hamari elintézésben, hanem az időmegtakarításban keressük, hogy ekként több időt fordíthassunk egyes ügyek érdemleges eldöntésére.

Tulajdonképpen a mi rendszerünk mellett több idő fordítható az érdemleges intézkedésre, tehát alaposabban is lehet elintézni az ügyet. Ez a bürokratizmus javításának egyik titka. Ezt az elvet kell keresztülvinni az egész vonalon. Többet dolgozzunk észszel, mint fizikai, írásbeli

munkával, mely untató, lélekölő, fárasztó. Az egyszerűsítés és szóbeliség érvényesítése által lehetséges a mostani nehéz állapotokon segíteni.

A reformot már azért is örömmel üdvözljük, mivel az tisztviselők fizetés-javításának kérdésével van kapcsolatba hozva. A bürokratikus munka apasztásával apasztható lesz a tisztviselői kar létszáma. Ez alapon megtakarított összeget pedig a hivatalnoki fizetések javítására fordíthatjuk.

A közigazgatási eljárás egyszerűsítése és a fizetésjavítás valóban a legnagyobb problémák közé tartozik és a kettő viszony-bahozása valóban eredeti és zseniális ötlet. Legfőbb óhajásunk, hogy a szép gondolatot minél sikeresebben gyakorlati értékűvé tegyük.

R.

Krónika.

Munkási Mihály temetése. A nagy magyar művész temetése szerdán ment végbe impozáns részvét mellett Budapesten, hová a holttestet hazabozták. Megelőzőleg a magyar országgyűlés egyhangúlag elfogadta Wlassics miniszter következő előterjesztését:

A képviselőház fájdalomának és részvételének jegyzőkönyvben adjon kifejezést. Bizza meg a Ház elnökségét, hogy a határozatról a Ház nevében az özvegyet értesítse. Méltóztassék továbbá elhatározni, hogy a képviselőház nevében a ravatalra koszorú helyezettessék és hogy a temetésen a Ház testületileg jelenjen meg. Határozza el végre a Ház azt is, hogy a boldogult temetése országos költségen történjék és ennek végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi miniszter bizassék meg. Együttal tudomására hozza a kormány a Háznak, hogy a boldogult nagy művész ravatalára szintén koszorút helyez és a temetés rendezésére bizottságot alakít, amely a törvényhozás tagjaiból, az elhunyt művész pályatársai közül és köztünk egyéb tényezőiből fog állani.

Ehez képest a nagy halott temetése országos jellegű s teljesen megfelel azon mély kegyeletnek, melylyel a nemzet nagy fia halála felett érzett.

A király látogatása Berlinben megtörtént s ő felsége már vissza érkezett Bécsbe. A fogadtatás rendkívül fényes és mindenek felett szívélyes volt. Lapunk szűk tere nem engedi meg, hogy mindazokról a dolgokról, mik a fogadtatás alatt és után történtek, részletesen írjunk, de minden megvolt, a mi egy király-látogatás alkalmával szokott megtörténni. Voltak katonai parádék, fényes felvonulások, kivilágítás, színházi díszelőadás, rokonszenves tüntetések, díszbédék, királyi béke nyilatkozatok s végül rendjel eső. A sok fényes ünnep közül azonban a népeket legjobban azon tudat lelkesíti, hogy a két nagy uralkodó találkozására ismét egy újabb jele, hogy a világbéke egyhamar nem fog megzavartatni.

A délafrikai háború. A harcztéren semmi nevezetese nem történt, csupán csak annyi, hogy az angol hadsereg sok vér árán egy néhány kilométert előre haladt s ez már elég ok arra, hogy az angol lapok nagy hangon hirdessék a burok mihamarabb leendő teljes leveretését, azonban az angol vérmes remények már sokszor nem teljesültek be s lehet, hogy ezuttal sem fog oly könnyen menni a burok leveretése.

Az országgyűlésnek múlt szombaton érdekes és izgalmas ülése volt. Ekkor választották meg a delegáció tagjait. Mindjárt az ülés elején volt a szavazás a listába, amelyet egyrészt a szabadelvű párt jelöltjeiből, másrészt azokból állítottak össze, kiket az Ugron-párt és a néppárt jelentett be, volt írva az Ugron-párt részéről Ugron Gábor és a Holló Lajos neve. Mikor azonban a szavazatokat össze-számították, kiderült, hogy Ugron Gábor csak 48 szavazatot kapott, tehát a delegátusok közül — kibukott. Tudniillik a szabadelvű párt jelenlevő tagj

közül 98-an Ugron Gábort törölték a listából és helyébe Okolicsányi Lászlót (az Ugron-párt egy másik tagját) írták be, míg Ugron Gábor mindössze csak 48 szavazatot kapott. Az eredmény, holott a szabadelvű párti képviselők erre el voltak készülve, élénkséget, sőt szinte izgalmat keltett. Akik törölték, abból az álláspontból indultak ki, hogy Ugron Gábornak, kinek a közös hadügyminisztérium részére teljesített zabszállítási ügye még az összeférhetetlenségi bizottság előtt van, nincs helye a delegációban. Másfelől akik Ugron Gáborra szavaztak, ezt azért tették, mert a hivatalos listába be volt véve a neve és így megválasztását pártközi me állapodásnak tekintették.

Az eredmény bejelentése után felszólt Okolicsányi László, az Ugron-párt megválasztott tagja és arra hivatkozva, hogy Ugront törölték, a megválasztást nem fogadta el. Holló Lajos (szintén Ugron-párti) az elnök útján jelentette be, hogy lemond. Egy kis vita letelekezett ezután, hamarjában nem is tudni milyen ezimen, de valószínűleg a házszabályokhoz való hozzászólást tekintették hallgatólagon a felszólalásra jogezimnek. Rakovszky István az Ugron Gábor törlését olybá igyekezett feltüntetni, mintha azzal a szabadelvűpárt tüntetőt volna Széll Kálmán miniszterelnök ellen s a pártközi egyezményt megszegte. Hasonló tendenciával beszél Polónyi Géza is. A szabadelvűpárti oldalon Gajári Ödön tisztázta a kérdéseket, fejtegetve azt, hogy a szabadelvűpárt híven támogatja a kormányt. Szólv maga Ugron Gáborra szavazott s ha elismeri, hogy az Ugron Gábor elejtésében tüntetés van, ez nem a miniszterelnök elleni tüntetés, hanem tüntetés — a jó izlés mellett.

A vége az lett, hogy az Ugron-párti két tag lemondását a képviselőház tudomásul vette s az elnök kimondta, hogy a további intézkedések meg fognak történni.

Gazdasági törvényjavaslatok.

Budapest, 1900. május 2.

A kereskedelmi, pénzügyi és földművelési miniszterek a képviselőház tegnapi és mai ülésén nem kevesebb, mint négy többé-kevésbbé fontos gazdasági, illetőleg pénzügyi javaslatot terjesztettek be, a melyek az állategészségügy államosítására, a szeszkontingensre, a beruházási kölcsönre, a házaló kereskedés korlátozására vonatkoznak és széles rétegek érdeklődését keltik föl. Közöttük legnagyobb fontosságúnak kell tekintenünk a földművelési miniszter javaslatát az állati egészségügy államosításáról.

Ennek első szakasza szerint jövőre az állatorvosi közszolgálatot a járási és városi magyar királyi állatorvosok, mint másodfoku hatóság, a törvényhatósági állatorvosok fogják intézni. Ezek mellett Fiumében lesz egy királyi állatorvos, az állategészségügyi hivataloknál és belépő állomásokon pedig a kirendelt királyi állatorvosok. Ezek fölött, mint ellenőrző hatóság a királyi állategészségügyi felügyelők állanak. Budapesten az állatvásárok és kiállításokon az állatorvosi tennivalókat szintén állami közegek végzik. A királyi állatorvosnak oklevélnek kell lenni és két évi gyakorlat után állatorvosi vizsgálatot kell tennie. Azoknak, a kik már öt év óta szolgálnak, ez a vizsgálat elengedhető.

Az állategészségügyi felügyelő a VI-ik, állategészségügyi felügyelők a VII-ik, főállatorvosok a VIII-ik, állatorvosok a IX-ik, alállatorvosok a X-ik, végre segédállatorvosok a XI-ik fizetési osztályba soroztatnak. Számukat, működésük helyét stb. a miniszter állapítja meg.

A járási és városi királyi állatorvos az I. foku állategészségügyi hatóságnak szakközege és eme hatósághoz alárendeltségi viszonyban áll, azon községeknek, a melyek saját állatorvost nem tartanak, állategészségügyi ügyekben szaktanácsadója.

A törvényhatósági állatorvos a másodfoku hatóság szakközege és tanácsadója. Az állatorvosok fegyelmi hatósága a közigazgatási bizottság, illetőleg a miniszter.

Az összes járási és városi, valamint törvényhatósági királyi állatorvosok, továbbá a királyi belépő állomások vezetői és mindezek mellé szolgálatára beosztott királyi állatorvosok fölött

a felügyeletet és ellenőrzést a királyi állategészségügyi főfelügyelő és felügyelők gyakorolják, a kik közvetlenül a m. kir. földművelésügyi miniszter alá vannak rendelve.

A királyi állategészségügyi főfelügyelő és felügyelő a királyi földművelésügyi miniszter szakközege s mint ilyen indítványt tesz az állategészségügy javítására és rendezésére, valamint az állati betegségek és járványok meggátlására az összes m. kir. állatorvosok tevékenységéről és ide vágó egyéb viszonyokról évenként részletes állategészségügyi jelentést tesz a miniszternek; több törvényhatóság területére kiterjedő járványok elfojtása körüli intézkedéseknél vagy irtási műveleteknél a munkálato-kat vezeti.

Az állategészségügyi hivatalokat fontosabb állathizláló és tenyésztő telepeken állítják föl. Az állati egészség ügyeinek tudományos tárgyalására az országos állategészségügyi tanácsot szervezik. Az átmeneti intézkedések a szolgálatban levő állatorvosokra, a marhalevél kiállításra vonatkozó intézkedéseket tartalmazzák.

A pénzügyi miniszternek a szeszkontingensre vonatkozó javaslata a következő rendelkezéseket tartalmazza:

1900. évi szeptember 1-től kezdve minden termelési időszakban 6000 hektóliter kontingens az újonnan keletkező mezőgazdasági szeszfőzők részletésére fordítandó s a mennyiben e mennyiség a fentebb említett 8550 hektóliterből, vagy az új mezőgazdasági szeszfőzők javára esendő más kontingensből ki nem kerülne, intézkedés történik az iránt, hogy a hiányzó mennyiség kisebb részében a mezőgazdasági szeszfőzőtől nagyobb részben pedig ipari szeszfőzőktől váltassák meg.

E 6000 hektóliternyi mennyiségből évenként 8 új mezőgazdasági szeszfőző lesz 720 hektóliterrel megállapított legnagyobb kontingensben részletethető, miután a legnagyobb kontingenst nem minden szeszfőző nyeri meg, évenként legalább 10 új szeszfőző lesz kontingentálható.

Az újonnan keletkező mezőgazdasági szeszfőzők számára rendelt 6000 hektóliteren fölül 3000 hektóliternyi kontingens ama régi mezőgazdasági szeszfőzők kontingensének kiegészítésére fog fölhasználni, melyek az 1899. évi XXII. törvényezikk alapján kisebb törzskontingensben részesültek, mint milyennel előbb bírtak.

A kártalanítás összege 60 70 korona lesz hektóliterenként. Az iparos szeszfőzők az átruházást ezután is gyakorolhatják, ellenben a mezőgazdaságiak nem. E javaslat a múlt évi XXII. és XXIV. törvényezikket módosítja s a gazdák panaszait igyekszik kielégíteni.

A beruházási kölcsön tekintetében fölhatalmazást kér a pénzügyi miniszter egyszerűen arra, hogy az 1897. évi XXX. törvényezikk 4. §-a értelmében beszerzendő 86,817.792 korona összeg ama részének, mely a kibocsátott 3 1/2 százalékos járadékkötvények értékesítése után fedezetlenül maradt, vagyis 31,917 ezer 792 koronának, az 1896. évi XXX. t.-cz. 7. §. alapján kibocsátott 60,000.000 korona 3 1/2 százalékos járadékkötvényeknek 390.233 koronát tevő kibocsátási költségeinek, végül az 1897. évi XXX. törvényezikk alapján az 1898., 1899. és 1900. évi állami költségvetésekben vasuti beruházásokra előírt összesen 74,800.000 koronának, mindössze tehát 107,108.030 koronának beszerzése végett koronáértékre szóló, 4 százalékos, adómentes oly járadékkötvényeket bocsáthasson ki, mint a milyenek az 1892. évi XXI. törvényezikk alapján kibocsátattak.

A befolyó összeg első sorban a pénztári készletek kiegészítésére fordítandó, a fenmaradó rész hivatása pedig az, hogy az 1897. évi XXX. törvényezikk alapján foganatosítandó beruházások kikerüljenek belőle.

Hegedüs miniszternek a házalókereskedés korlátozására vonatkozó előterjesztése szerint az 1884. XVII. t.-cz. (az ipartörvény) 50. §-ának ama rendelkezése, melynél fogva minden iparosnak jog van ugy saját, mint mások készítményeire bárhol és bá-mikor minták előmutatásával is megrendeléseket gyűjteni vagy gyűjtetni, oda módosítottatik, hogy az iparosok, kereskedők, vagy ezek megbízottjai, az iparos vagy kereskedő telephelyén kívül — megrendelések gyűjtése végett egyenes, arra irányuló előzetes írásbeli felhívás hiányában csak oly iparosokat

vagy kereskedőket kereshetnek fel, kik az üzlet-körükben illető áru eladásával vagy felhasználásával foglalkozott. Mennyiben engedhető meg a megrendelések gyűjtése minden előzetes felhívás nélkül a jelzett személyeken kívül másoknál is, azt a kereskedelmi és iparkamarák meghallgatása után a kereskedelmi miniszter állapítja meg. A ki ezt a rendelkezést megszegi, kihágást követ el, s ezért 20 koronától 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A tilalom ellenére létrejött ügylet a megrendelővel szemben érvénytelen.

Legsürgősebb teendőink a Székelyföldön.

(Folytatás.)

Közéletünk három messzire világító fénypontját látom magam előtt, az egyik a Károlyi Sándor gróf által 15 évvel ezelőtt megindított és most már életerős szövetkezeti mozgalom, a másik a Darányi miniszter által kezdeményezett, u. n. ruthén-akezói (mely azonban épp úgy hasznára fog válni a szegény zsidónak, mint a ruthénnek), a harmadik pedig a Mailáth József gróf által a Bodrogközben a földműves nép anyagi és erkölcsi gyámolítására, fölemelésére irányuló mozgalom, a melyben a Bodrogköz urnői is annyi buzgalommal és lelkesedéssel vesznek részt.

Különböző személyek egymástól függetlenül indították ugyan meg ezt a három mozgalmat, különböző okok és tényezők az alapjai ezeknek a mozgalmaknak, de mindamellott világosan fölismerhető a vezetőkben a gondolkodás és törekvések közössége. Hízaflás érzület, párosulva messzelátó bölcseséggel és felebaráti szeretettel hozta létre ezeket a mozgalmakat. A testvériségnek azt a bölesebb és áldásosabb megnyilatkozását láthatjuk itt, mely nem tekint kimerítve földadatát az alamizsna-adásban és a jótékonyág gyakorlásában, hanem amelyik elismeri, hogy a földi boldogulásához minden embernek születésénél fogva joga van s a melyik ezt a boldogulást, mely természetesen nem lehet egyforma hanem csak aránylagos, minél több ember számára biztosítani kívánja.

Mind a három mozgalom vezetői előtt egy és ugyanazon magasztos cél lebeg, az t. i., hogy a minden támogatást és szervezettet nélkülöző, elhagyott és elmaradott, nagyon sokszor félrevezetett földműves népet oktassa, gyámolítsa rőinek kifejezésére és összetartásra buzdítsa, s ilykép megszerezze neki az anyagi és erkölcsi boldogulás alapjait és eszközeit.

Ezekre a mozgalmakra, mint fölötté tanulságos és követelésre méltó példákra kívánom én a székelység vezetőinek figyelmét felhívni, lelkem mélyéből meggyőződve lévén arról, hogy a székelység boldogulása csakis említett mozgalmak nyomdokain haladva bitosítható.

A magam részéről az alábbiakban igyekezni fogok megjelölni azon irányt, melyben nézetem szerint a székelyek megerősítése érdekében haladni kell.

A legelső teendő a székely kiscgazdák szervezése. Nagyon sok öserő rejlik a székely földművesekben, de ez nem lesz kihasználva, mert hiányzik az alkalom, a tér az erők kifejtésére, hiányzik a szervezet. Szervezet nélkül pedig nem lehet a meglevő, de szunnyadozó erőket mozgásba hozni, összefoglalni és egyöntesesen kifejteni. Szervezet nélkül nincs cél-tudatos, egyöntetű vezetés, irányítás, mert hiányzik a hely, hol a kormányos álljon és vezessen. Sokerő elkallódik ilyenformán, mely összegyűjtve, a közjó érdekében áldásosan működhethet.

A vízben egymagában uszó szállfát a habok kényük kedvük szerint ide-oda sodorják, de ha több szállfát összekötünk, akkor a szállfából tutaj lesz, arra állíthatunk embereket, vezetőket s a tutaj megküzd a habokkal s daczol az árral s oda uszik, hova a vezetők akarják.

Olyan a székelyek helyzete is mint a szállfáé, s ha azt akarjuk, hogy egyenkint az élet árja által el ne sodortassanak, összefoglalni, szervezni kell őket.

Az egész világon tapasztaljuk, hogy az érdekcsoportok, az egyes társadalmi osztályok szerve-

kednek. Mint legközelebb íekvő példára, utalok nálunk az ipar- és kereskedelem szervezkedésére, utalok a törvény által létesített ipar- és kereskedelmi kamarákra, utalok az országos iparegyesületekre, az ipar-testületekre, a budapesti kereskedelmi csarnokra s a vidéki kereskedelmi körökre. A mezőgazdaságnak is megvannak ugyan a „gazdasági egyesületei, azonban általánosan ismert dolog, hogy ezek nem egyenértékű tényezők az ipar- és kereskedelmi kamarákkal, többek közt már csak azért sem, hogy az utóbbiakat törvény létesítette, az előbbiek pedig tisztán társadalmi intézmények. Egyébként is a gazdasági egyesületek, legalább eddig, inkább a nagy- és középbirtokosok, mint a kiscgazdák érdekeit szolgálták.

A kiscgazdák érdekeit tényleg eddig semmiféle szervezet nem szolgálta. Nem lehet tehát azon esodálkozni, hogy a magyar társadalom alapját képező földműves osztály évről évre gyöngült, hisz szervezkedés nélkül nincs haladás s a társadalomnak azon osztályai, a melyek szervezetlenek, annak a veszélynek vannak kitéve, hogy a szervezett osztályok által kiszákmányoltatnak és legyőzötnek.

Ha eddig összetett kezekkel néztük is a földműves osztály pusztulását, most már mindent el kell követnünk, hogy ez az osztály ne csak fönrtartható, hanem folytonosan erősíthető legyen. Sok mulasztás és tévelygés után végre valahára be kell látni, hogy a földműves osztály megerősödését nagy nemzeti érdekek kívánják. Mert ne feledjék el, hogy a földművesekben található föl a legtöbb egészség, erő, és erre az öserőre a jövőndő nemzedékeknek égető szüksége lesz.

A gőz és villamosság korában gyorsan élünk, a kényelmes élet elpuhit, a lázas munka és a finomult élvezetek gyorsan fogyasztják a felsőbb társadalmi osztályok erejét. Az erők fölfrissítésének szüksége tehát hamarabb fog bekövetkezni, mint a régi egyszerű, természetes életmód mellett, s honnét várható a felfrissítés, ha nem a földművesek sorából?

(Folyt. köv.)

Ujdonságok.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Baló László kézdivásárhelyi polg. isk. igazgatót a IX. díjosztály második fokozatába s Zajzon Farkas, Zajzon Béláné sepsiszentgyörgyi és Kiss Károly kézdivásárhelyi polg. isk. tanítókat a IX. díjosztály harmadik fokozatába kinevezte.

— **Kinevezések.** A pénzügyminiszter aicsernátoni Farkas Imre brassói adótisztet a fogarasi adóhivatalhoz ellenőrré, a vallás- és közoktatásügyi miniszter kézdivásárhelyi Szotyori Dániel joghallgatót, díjtalan számgyakornokat a vezetése alattli miniszteriumhoz fizetéses számgyakornokká nevezte ki.

— **Személyi hir.** Br. Szentkereszty Stephanie Kézdivásárhely város díszpolgárnője, humán intézeteink megalapítója, brünni alapítványi hölgy, a koronás arany érdemkereszt és II. oszt. Erzsébet-rend tulajdonosa több hónapig-itt tartózkodása után mult hétfőn külföldre utazott.

— **Időjárásunk.** Több heti nagy szárazság után végre megérkezett a várva-várt eső, mely minden időben meg szokta előzni a fagyos szenteket Szerdán reggel kezdődött meg az eső igen lassan, de remélhető, hogy folytatása is lesz, melyre a természetnek oly nagy szüksége van. A hőmérséklet aránylag magas, de a jövő szombaton beköszöntő 3 fagyos szent bizonyára hő sülyedést fog előidézni. Ez legkevesebb, mit a hirhedt szentek hozni szoktak s ha a fagy elmarad, mindenki nagyon hálás fog lenni Pongrácz, Szervác és Bonifác urak iránt.

— **Eljegyzés.** Gyergyóditrói Ferenczy András kézdivásárhelyi lakos, honvédségi írnök eljegyezte kézdivásárhelyi Szóts István leányát, Irmát.

— **A tavaszi országos vásár** mult hétfőn történt meg közepes eredménnyel s ez is nagy részben csak ama pompás időnek betudható, mely e napon s a barom megelőző két napján uralkodott. A mostani szük pénzüviszonyok között több volt az ember, mint a vásárló, hanem a forgalom általában nagyobb volt, mint a májusi országos vásárokon

szokott lenni. A három vásár két napján behajtatott összesen 1172 szarvasmarha és 398 ló, összesen 1570 drb állat, ebből eladatott 591 drb szarvasmarha és 73 ló, összesen 664 állat.

— **Népmozgalmi statisztika.** A kézdivásárhelyi anyakönyvi kerületben a mult hó folyamán 15 gyermek született, 18 egyén halt meg és hat házasság kötött. Az elmúlt 4 hóban összesen 58 születés, 66 halál és 13 házasság vezetett be anyakönyveinkbe.

— **Községülés.** Kézdi-Vásárhely város képviselő testülete jövő pénteken délelőtt rendkívüli közgyűlést tart.

— **Májális.** A kézdivásárhelyi róm. kath. főgymnasium ifjusága május 19-én, szombaton d. u. 2 órakor kezdődőleg tavaszi, zártkörű táncmulatást rendez. A r. biz. élön Hassák Vidor igazgató áll. Az előkészületek serenyen folynak. Érdekes műsorral bíró előadás is lesz szünet közben e mulatságon, melyet tekintve, hogy jótékony ezéla, az „ifjusági segély könyvtár“ javára lesz rendezve, szívesen ajánlunk a közönség jóindulatu támogatásába.

— **A Kecskés Zsiros erdőség** a városnak mindig olyan álló kincse volt, melyre évről évre rá kellett fizetni, azért a város képviselő testülete már rége elhatározta, hogy ezen erdőséget eladja. Jelentkezett is vevő bővön, azonban pozitív ajánlatot egyik sem tett, mert mindenki visszariadt azon nehézségektől, melyekkel a fának a hegyek közül való kiszállítása jár, azonban ugy látszik, hogy ezen akadályok nem épen legyőzhetetlenek, mert utóbbi napokban ismét két vevő jelentkezett, kik közül az egyik határozott ajánlatot is tett s ha a vételár nézve a város és vásárló meg tudnak egyezni, a vásár létrejöhet. Meg kell itt jegyeznünk, hogy ezuttal csupán a meglevő faanyag eladásáról van szó s az erdőség husz évi kihasználás után ismét a város tulajdonába jő vissza. A mi a vételár megállapítását illeti, nagyon megkönnyíti ezt a belügyminister urnak a bereczki vasut kiépítése iránt a város által elvállalt hozzájárulás ügyében intézett leirata, melyben hivatalos adatok alapján van megállapítva, hogy az erdő összes faanyaga körülbelől 97 ezer frt értéket képvisel, tehát a vételárnak ezen összeg körül kell forognia. A felajánlott vételár nem nagy messze áll ettől s valószínű, hogy alku után még közelebb jő s így remélhető, hogy ezuttal a vásár csakugyan létre fog jönni.

— **A rendőrség figyelmébe.** (Beküldetett.) Az állami elemi iskolák szép nagy telke, játszótéere, udvara, újabb időben, a mióta t. i. a fü kiszőlült, átváltozott közlegelővé, hol bivalok, lovak, disznók legelnek, s nem egyszer történt már, hogy a bivalok megszalasztották, a lovak megriasztották a játszó gyermekeket s csak Isten különös kegyelmének köszönhető, hogy még agyon nem tapostak közülök akárhányat. Hogy ez így nem jól van, talán fölösleges magyarázni. S hogy többé így ne legyen s az esetleg bekövetkező szerencsétlenségnek elejét lehessen venni, jó lenne, ha a t. rendőrség szemeit e helyre fordítana s valamelyes intézkedést tenne, hogy e dolgok megszűnnének.

— **Szarvasmarha kiállítás és díjazás.** Erdőkölődék tudomására hozom, hogy idei 33 gb. számú intézkedéssel folyó évi márczius hó 17-re hirdetett szarvasmarha díjazás Uzonban, nagymórvü havazás és közlekedési akadályok miatt csak a tenyészbi-kákra vonatkozólag volt megtartható. Borjas tehenek és üszökre vonatkozó része elhalasztatván az folyó évi május hó 25-én d. e. 9 órakor Uzonban fog megtartatni. Ez alkalommal díjaztatni fognak: Borjus tehenek: 1-ső díj 40 korona, 2-ik díj 30 korona, 3-ik díj 20 korona, 4-ik díj 15 korona. Üszök: 1-ső díj 40 korona, 2-ik díj 30 korona, 3-ik díj 20 korona, 4-ik díj 15 korona, Ezen díjakon kívül a bikákból visszamaradt díj és dícsérő oklevelek fognak kiosztatni. Egyebekben hivatolt számú intézkedésben közzé tett általános határozatok irányadók. Háromszékvármegye gazda bizottságának Seps-Szt-Györgyön 1900. évi április hó 7-én tartott üléséből. Potsa József, főispán elnök.

— **Számos sorsjegy-vásárló** előtt ismeretlen azon körülmény, hogy ki nem fizetett, vagy elveszett sorsjegyek után — mert ilyenek is könnyen forgalomba hozhatók — a nyeremény-összegek nem folyósíttatnak. A Feléki József ezég részéről, melynek mai hirdetését különös figyelembe ajánljuk, e tekintetben elismerésre méltó intézkedés történt, mi által mindenki a legmesszebb menő biztonságot találja.

Háromszékvármegye Alispánjától.

Sz. 8804—1900.

Pályázati hirdetmény.

Háromszékvármegye közönsége által a m. kir. honvéd hadapród-iskolánál létesített alapítványos helyek egyike az alapító oklevél IX. pontja szerint az 1897-ik évi XXIII. törvényezikk értelmében szervezett honvéd hadapród-iskolák I. évfolyamában az 1900—1901. tanév kezdetén betöltendő lesz.

I.

Felvételi feltételek:

1. A pályázó magyar állampolgársága;

igazolandó a törvényhatóság vagy a járási tisztviselő által kiállított honossági bizonyítvánnyal, a melyben a községi illetőség is kitéendő.

2. A pályázó testi alkalmassága a katonai nevelésre;

igazolandó valamely honvéd vagy közös hadseregbeli (haditengerészeti) tényleges állománybeli orvos által szabályszerűen kiállított orvosi véleménynyel; a beoltás pedig — a mennyiben azt az orvosi vélemény nem igazolná — külön himlőoltási bizonyítvánnyal.

3. A megkívánt előismeretek, vagyis valamely középiskola (gymnasium, reáliskola, magyarországi polgári iskola, a fiúmei községi polgári iskola) négy alsó osztályának legalább „elég-séges” eredménynyel történt elvégzése;

ezen előismeretek igazolandók az elmúlt iskolai év végbizonyítványával és a folyó iskolai év I., II. tanidőszakának iskolai értesítőjével, továbbá legalább „elég-séges” eredménynyel letett felvételi vizsga által.

A latin vagy görög nyelvből nyert „elég-telen” osztályzatok figyelembe nem vétetnek.

4. Kifogástalan erkölcsi magaviselet:

igazolandó erkölcsi bizonyítvánnyal, azonban csak akkor, ha az iskolai bizonyítványban a kifogástalan erkölcsi magaviselethez vonatkozó adat nem foglaltatnék, vagy ha a belépés nem közvetlenül valamely nyilvános iskolából történnék.

5. A betöltött legkisebb és a tul nem haladott legmagasabb életkor, vagyis az elért 14-ik és a tul nem haladott 16-ik életév, a mely megállapított életkor a felvételi év szeptember 1-ére vonatkozik.

Ezen életkor keresztlevelemmel vagy születési bizonyítvánnyal igazolandó.

Az alapítványos helyekre pályázott részéről ezen kívül:

6. Igazolása annak, hogy a pályázó az alapító oklevélben foglalt különös feltételeknek is megfelel.

II.

Pályázati folyamodványok a pályázók hozzátartozói (az atya, gyám, anya) által folyó évi július hó 15-ig Háromszékvármegye alispánjához nyújtandók be.

Miután azonban az említett pályázók felvétele biztos kilátásba nem helyezhető, a szülők gondoskodjanak, hogy fiaik a felvételi vizsgára be nem idéztetésük esetében a polgári tanintézetekben, tanulmányaik folytat-

hatása ezőljából kellő időben beiratassanak.

Tekintettel arra, hogy a honvéd hadapród-iskolákban a tanév később kezdődik, mint a polgári középiskolákban, a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur elrendelte, hogy azon tanulók, kik a honvéd hadapródiskolákba leendő felvételért folyamodtak, felvételük eldőltségéig, vagyis szeptember 20-ig felvételi (beiratási) és tandíj fizetése nélkül látogathatják a rendelkezése és vezetése alatt álló középiskolákban, valamint az állami és községi polgári fiúiskolákban a lezárkakat. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur egyúttal felszólította az egyházi főhatóságokat is, hogy ezen kedvezményt a főhatóságuk alatt álló középiskolákra szintén terjesszék ki.

Minden pályázó, közvetlenül az illető intézetbe való beérkezése után, testi alkalmassága tekintetében megvizsgáltatik.

A testileg alkalmatlanoknak talált pályázók hozzátartozóiknak azonnal visszaadottnak, a testileg alkalmasoknak minősítettek pedig felvételi vizsgát tesznek, a melynél a hozzátartozók is jelen lehetnek.

A felvételi vizsga magyar nyelven teendő le, melyet a pályázóknak oly mérvben kell tudniok, hogy az eredmény teljes oktatás lehetősége e tekintetben biztosítva legyen.

S.-Szt.-György, 1900. április 26-án.

Szentiványi Miklós,
alispán.
(51. 2—3.)

Szám 7. g. b.
1900.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré teszem, miszerint az erdélyi gazdasági egyesület és Háromszékvármegye gazdasági bizottsága által megtartandó országos gazda értekezlet alkalmából Háromszékvármegye lótenyésztésének emelésére földmívelésügyi m. kir. miniszter ur által engedélyezett

lótenyésztési jutalomdíj-
osztás

Sepsi-Szent-Györgyön, 1900. évi június hó 5-én d. u. 3 órakor fog megtartatni.

Ezen díjosztáson következő államdíjak lesznek kitűzve, u. m.:

Sikerült szopócsikóval bemutatott anyakanczák számára, melyek jól ápolt, egészséges és erőteljes állapotban vannak s jó tenyészkaneczák kellékeivel bírnak:

Első díj	50 korona,
2-ik „	40 korona,
3-ik „	30 korona,
4-ik „	20 korona,
5-ik „	10 korona,

Három éves kanczacsikók számára, melyek kitűnő tenyészképességet ígérnek:

1-ső díj	50 korona,
2-ik díj	40 korona,
3-ik díj	30 korona,
4-ik díj	20 korona,
5-ik díj	10 korona,

Minden tekintetben kitűnő mén-csikók számára:

1-ső díj	60 korona,
2-ik „	40 korona,

A bemutatott lovak megbirálása, valamint az odaitélt díjak kiosztása egy e végre alakult szakkbizottság által azonnal a helyszínén fog eszközöltetni.

A pályázó lovak tulajdonosai községelöljárói bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy a szopócsikóval bemutatott anyakancza már a csikó születése előtt sajátjuk volt, vagy pedig, hogy a kiállított 3 éves kanczacsikó egy, az ellés idején birtokában volt anyától származik és általuk neveltetett.

Pénzbeli díjakban csakis földmívelő tenyésztők részesülhetnek, míg a vagyonosabb vagy magasabb társadalmi álláshoz számítható tenyésztők csupán dísz-oklevelet nyerhetnek.

Hogy a díjazó bizottság kellő időben megtudhassa a pályázók ottlétét, köteles minden pályázó a díjosztási nap reggelén Sepsi-Szent-György város hatóságánál jelentkezni.

Sepsi-Szentiván, 1900. április hó 26-án.

A Háromszékvármegyei gazdasági bizottság megbízásából:

(56. 1—1.) Seethal Ferencz, s. k.
Háromszékmegyei lótenyész-
bizottsági elnök.

Hirdetmény.

Kézdivásárhelyt, Zsigmond téren fekvő, a Szabó Albert tulajdonát képező emeletes ház mellék épületeivel együtt eladó. Továbbá a kézdipolyáni „Venus”-forrás még 12 évi bérlete a felszerelvények megtérítése fejében is átadandó. Bővebben Szabó Albert tulajdonossal értekezhetni.

(57 l.—3.)

LEGSZERENCSESEBB

és legjobb beszerzési forrás

Magyar osztálysorsjegyekre.

Hogy ügyfeleimet minden irányban kielégíthessem,

 csak oly eredeti sorsjegyeket

adok el hivatalos áron, melyek egyúttal a

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK
Váltóüzletének

Részvénytőke: 30 millió K. — Tartálékalap: 25 millió K.

nyugtatónyújtásával és ezimnyomásával is el vannak látva. Ennélfogva a rendes és előzőkeny lebonyolításra nézve a legmesszebbmenő biztonságot nyújtom.

A legtöbb nyeremény

mindig ezen intézet osztálysorsjegyeire esett. Nyerő-sorsjegyek kifizetés végett a nevezett intézetnek közvetlenül is beküldhetők és azok folyósítása bármely összegben azonnal huzás után megtörténik.

A nagy. kir. szab. osztálysorsjáték a legjobb a világon,

mely még a porosz sorsjátékot is felülmúlja. 100.000 sorsjegy közül 50.000 darab, vagyis a fele kisorsoltatik. Hat egymás után következő osztályban

13 millió és 160.000 korona

készpénzben kerül sorsolás alá. A főnyeremény szerencsés esetben egy millió korona. Minthogy az első osztály huzásai

már folyó évi május 17. és 18-án

mogejtetnek és készletem a nagy kereslet folytán csak hamar kimerül, kérem a megrendeléseket *mielőbb*.

Az I. osztályu eredeti sorsjegyek árai:

1 egész sorsjegy K. 12.—	1 negyed sorsjegy K. 3.—
1 fél sorsjegy K. 6.—	1 nyolczad „ K. 1.50

Játékterveket és huzási lajstromokat pontosan küldök.

FELEKI JÓZSEF MAGYAR
OSZTÁLYSORSJEGY
ELÁRUSÍTÓ.

(58 1—2.)

Budapest, IX. Üllői-ut. 21-sz.

Háromszékmegye Karatna községében egy belső telek a rajta levő kőház, istálló és mellék épületeivel, szép gyümölcsössel — továbbá 24—25 hold tűzi és épület fának való erdőséggel együtt, szabad kézből örök áron eladó.

Tudakozódhatni **Zayzon Lázár** ügyvéd urnál. K.-Vásárhelytt.

(55. 1—2.)

Ny. Ifj. János M.-nél K.-Vásárhelytt.